

(1) בראשית פרק כד

(ג) וְאֶשְׁבִּיעַךְ בְּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֵלֵהי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ:

(2) חזקוני על בראשית פרק כד פסוק ג

מבנות הכנעני - פן יאמרו עלי ע"י ירושה ומתנה נכנס הוא לארץ לפיכך איני רוצה אלא ע"י הקב"ה שיתננה לי בחזקה.

(3) רבי יוסף בכור שור על בראשית פרק כד פסוק ג

לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני. שאר אכסנאים מתחתנים בבני הארץ כדי שירש נחלה במקום, על ידי נישואין, כמו שעשה עשו, שירש הר שער על ידי אהליבמה, אבל אני איני צריך, שהרי נתן לי הקב"ה את הארץ:

(4) כלי יקר על בראשית פרק כד פסוק ג

לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו. וכי עדיין לא ידענו שהוא יושב בקרבו, אלא שבא לתרץ בזה קושיא וזה, כי מסתמא צוה שלא יתחתן בבנות הכנעני פן ילמד ממעשיהם, כדרך שנאמר בתורה (דברים ז ג) ולא תתחתן במ וגו' כי יסיר את בנך מאחרי וגו' וא"כ מה ירויח אם ישא אשה מבנות לבן ובתואל כי גם המה עובדי ע"ג כמו הכנעני?

(5) על כן אמר אשר אנכי יושב בקרבו, ואמר פן תשיב את בני שמה, כי אמר פשיטא אם ישא בני אשה מבנות הכנעני מאחר שאנכי יושב בקרבו מסתמא גם בני יגור אצלם ואז יש לחוש שמא ילמוד ממעשיהם, ואם ישא מבנות לבן ובתואל וידור אצלם אז יש ג"כ לחוש שמא ילמוד ממעשיהם, אבל כשישא אשה משם וידור כאן אז ממ"נ אין כאן בית מיחוש, כי מן לבן ובתואל לא ילמוד שהרי לא ידור אצלם, ומן הכנעני לא ילמוד כי לא יהיה לו התערבות עמהם, ואדרבה ישטמו אותו על אשר לא רצה להתחתן במ,

(6) אמנם יש חששא אחרת והוא שטבע האבות נמשך גם לבנים וזה דווקא באותן עבירות הבאים מפאת החומר כאכילה וזימה וכילות וקנאה וכל המדות הרעות הנתלין בחומר, נגעים אלו מתפשטים מהאבות לבנים, ותולדותיהן כיוצא בהם, אבל הע"ג דבר התלוי בשכלו של אדם אינו מתפשט מאבות לבנים, כי ג' שותפין באדם, החומר בא מן אב ואם לפיכך כל מעשה אבות התלוי בחומר ירשו בנים, אבל האמונה היא תלויה בשכלו של אדם והרי הקב"ה נותן בו נשמה ושכל למה יתפשט זה מאבות לבנים, ע"כ היה מרחיק הכנענים שהיו שטופי זימה וכמה מיני עבירות הנתלים בחומר האדם זולת ע"ג, ולא הרחיק לבן ובתואל שלא היה בהם כי אם פחיתת הע"ג לכד:

(7) רב שר הירש על בראשית פרק כד פסוק ג

מבנות הכנעני. התהום המפרידה בין בת כנעני לבין בן אברהם גדולה כל כך, שלעולם לא יתאימו זה לזו. אך השפעת האשה הכנענית תהיה גדולה עוד יותר, מאחר שאני יושב בקרב הכנעני, ונמצאת השפעת האשה זוכה לתוספת וחזיון על ידי קרובי המשפחה והמכרים. ניכרים הדברים, שמשפט הזיקה שבמשפט זה רומז על השפעת הקרובים, שכן אליעזר, בהרגשתו העדינה, אומר: "בארצו" במקום בקרבו (להלן פסוק לז), לאמר: בארצם אני יושב, ואת נימוסיהם אני מכיר. "בקרבו" היה בו משום עלבון: אני בא אליכם, מאחר שאתם גרים בריחוק מקום; לא היינו רוצים שתגורו בקרבתנו.

(8) ספר תורת משה לחת"ס על בראשית פרק כד פסוק ג

אשר אנכי יושב בקרבו, נלע"ד כוונתו דאלו הייתי יושב בארץ אחרת לקחתי אשה לבני מבנות כנעני לביתי ומדריכה בדרך ישרה אבל על אשר אנכי יושב בארצו ותמיד היא באה יחד עם קרוביה ומשפחתה בהתחברות לא יועיל הדרכת לטובה וזה לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בארצו פי' מפני שאנכי יושב בארצו וק"ל:

9 ספר כתב סופר על בראשית פרק כד פסוק ג

לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם. מקשים פשיטא, וכי לא ידע כי יושב בקרבם. עוד מקשים הלא גם בנות משפחתו רעים היו. ונ"ל כי אם גם רעים היו מ"מ יש לצפות שכשתבוא האשה אל ביתו תלמוד מהם ותטה לבה אחריהם, אבל אלו הכנענים שישב בתוכם כמה שנים ולא למדו ממנו, מעתה אפס תקוה. לכן אמר אשר אנכי יושב בקרבם וידעתי לבם הרע כי לא ילמדו ולא יקחו מוסר כי אם אל ארצי ומולדתי תלך ששם גירתי גרים כדכתיב לעיל הנפש אשר עשו בחרן.

10 ונ"ל דלכן אליעזר שינה בלשון סיפורו ואמר אשר אנכי יושב בארצו כי אם אל בית אבי ואל משפחתי תלך, ואברהם לא אמר אל משפחתי ובית אבי, כי ירא אליעזר כי כאשר יאמר כי לא רצה מבנות הכנענים מפני כי רעות הנה, ורוצה שתהיה מתנהגת כמותם, אולי ע"י זה לא ירצו לתת בתם לו, כי לא ירצו במנהגו ובדתו, לכן שינה ואמר כ"א אל משפחתי, וחפץ ורוצה במשפחתו דוקא:

11 העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק ג

אשר אנכי יושב בקרבם. אע"ג שהזהירו לילך דוקא לבית אביו מכ"מ לא השביעו אלא על הכנעני באשר ע"ז הוא חשוד שיתעצל ללכת למרחקים ויקח אשה מבנות הכנעני ויאמר שהוא מארמי. מש"ה דייק אשר אנכי וגו'. עוד י"ל שבא לכלול אפי' מאומה אחרת היושבת בא"י רק שמשועבדים לכנעני הרי הם ככנענים כמש"כ לעיל י"ב ו'.

12 ספר בראשית פרקים כז-כח

(מ) ותאמר רבקה אל יצחק קוצתי בתי מפני בנות חת אם לקח יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים
(א) ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען:
(ב) קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמה וקח לך משם אשה מבנות לכן אחי אמה: